

Nulägesöversikt för Programnämnd Samhällsbyggnad

Slutsatser av en nulägesanalys utifrån nämndens uppdrag och ur medborgarens perspektiv

Örebro kommun

2020-12-03

Sam 957/2020

ÖREBRO

Nämndens uppdrag (från reglementet)

Nämnden ansvarar för kommunens fysiska översiktsplanering som avses i plan- och bygglagen, fritids- och kulturpolitiken, anger budgetförutsättningar, svarar för resursfördelning samt för ekonomisk uppföljning. Lokalförsörjningsplanering och ägandet och utveckling av IT-system ligger också inom ansvarsområdet.

Nämnden ska följa samhällsutvecklingen och ta de initiativ och vidta de åtgärder som krävs. Insatser för samverkan med lokala, regionala och nationella aktörer ska främjas och utvecklas. Dialog med medborgarna ska skapas, upprätthållas och medborgarinflytande ska utvecklas. Vidare ansvarar nämnden för styrdokument och verksamhetsstyrning inom de ramar som Kommunfullmäktige anger. Nämnden arbetar för en långsiktigt hållbar utveckling i Örebro kommun genom de tre dimensionerna ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart.

Vår samlade analys för nämndens nuläge

Programnämnden har en hög måluppfyllelse men står inför flera utmaningar. En utmaning är att bidra till minskad segregation och minskade klyftor. Det handlar om att säkra systemlösningar mellan programområden och i samverkan med kommunala bolag, näringslivet, civilsamhället och andra aktörer. Det innebär bl. a att skapa förutsättningar för billigare bostäder, fler arbetstillfällen, motverka geografiska barriärer mellan stadsdelar, skapa mötesplatser för att verka för integration, gemenskap och motverka utanförskap. Sådant planering och sådana förutsättningar kan även bidra till bättre förutsättningar för olika målgruppers livsvillkor, bättre skolresultat, förbättrad folkhälsa och hållbar tillväxt.

Befolkningsökningen innebär ett högt tryck på olika former av bostäder och till överkomliga priser. Hittills under mandatperioden har bostadsbyggandet varit normalt med ett tillskott på ca 1000 nya bostäder per år. Prognosen för 2020 visar dock på en befolkningsökning på ca 1 000 personer. Det är långt under tidigare prognoser och markant lägre än tidigare år. Coronapandemins effekter på marknaden i stort och i förlängningen på byggsektorn, är svårt att prognostisera vilket bidrar till viss osäkerhet. Ett antagande på sikt är att det över längre tid kan leda till en lägre byggtakt men i Örebro kommun finns fortsatt ett behov av nya bostäder. Dialogen inom kommunkoncernen, med både bolag och de andra programområdena är central för att möjliggöra bostadsbyggandet för alla målgrupper och för att skapa en gemensam förståelse för planerings- och markanvisningsprocesserna – tydliga behov och samordning i rätt skede.

Ett prioriterat utvecklingsuppdrag för programområdet är att lokalförsörjningsarbetet ska fortsätta implementeras till stadsbyggnadsprocessen och i relation till de andra programområdena. Det handlar bl. a om att säkra en effektiv mötes- och lokalförsörjningsprocess. När processer för ärendeflöden och planering i tidigt skede har optimerats kan långsiktighet skapas och de ekonomiska förutsättningarna förbättras för kommunkoncernen.

Fler barn och unga ökar trycket på utbud av kultur-, fritids- och friluftaktiviteter. Barn och unga är en prioriterad målgrupp utifrån socioekonomiskt perspektiv. Samtidigt som det finns ett ökat behov av kultur- och fritidsaktiviteter minskar den ekonomiska ramen, vilket innebär svårigheter i att bibehålla kvalitet och kvantitet. Framtagande av underhållsplaner för offentliga miljöer kommer under 2021 att bli ett nytt utvecklingsområde.

När Örebro växer ökar även driftskostnaderna inom samhällsbyggnadsområdet. I takt med att driftskostnaderna ökar behöver det finnas en medveten strategi för balansen mellan ambitionsnivåer avseende kvalitet och utveckling. Det handlar om att, med tilldelade budgetmedel samt årliga budgetreduceringar, hantera investeringar och drift i en växande kommun. Eftersom det saknas en princip för budgetuppräknig för den utökade driften som det växande Örebro medför krävs det att alla driftsnämnder inom programområdet arbetar med omprövningar och effektiviseringar av verksamheter och arbetssätt. Samtliga behöver fortsätta arbeta med att utvärdera kvalitets- och ambitionsnivåer, vad som ska fortsätta göras eller vad som kan avstås från att göra, i de fall det inte finns ekonomisk möjlighet att leverera utifrån dagens kvalitets-/ambitionsnivåer. Vi behöver klara av att hålla en ekonomi i balans.

Hemarbete

Programområdet följer kommunens riktlinjer om att hemarbete sker när verksamheten så tillåter. Förflyttningen, både från kontorsmiljö till hemmiljö för många medarbetare, samt från fysiska möten till digitala, har lyckats genomföras på ett sådant sätt att programområdets verksamhet inte påverkats nämnvärt. I riskanalyser och nulägesanalyser framkommer dock oro kring psykisk och framförallt fysisk ohälsa på grund av långvarigt arbete i hemmet.

Behoven hos de vi finns till för

God långsiktig översiktlig planering som tillgodoser tillgång till samhällsservice*, bostäder, natur- och grönområden, infrastruktur och vattenanvändning

- Tillgång till prismässigt överkomliga bostäder med varierade upplåtelseformer, både i tätort och på landsbygd
- Förutsättningar för och utbud av verksamhetslokaler
- Förutsättningar för och tillgång till ett tillgängligt kulturliv
- Förutsättningar för och tillgång till fritids-, friluft- och idrottsutbud

Verksamhetens resultat

Våra starkaste resultat

- God förståelse för uppdraget och sammanhållningen inom programområdet
- Samordning av gemensamma uppdrag inom programområdet
- Samordning av gemensamma utmaningar och verksamhetsutveckling kopplat till programområdet

Våra svagaste resultat

- Samverkan med Upphandling av förutsättningar för genomförbarhet i projekt
- Samverkan med förvaltningarna inom programområdet avseende ekonomisk styrning i genomförandet av projekt och investeringar
- Avsaknad av nyckeltal för det växande Örebro
- Kompetensförsörjning – resursbrist vilket bl. a påverkar förutsättningarna för genomförande av projekt

	2018	2019	2020 PROGNOSE DELÅR 2
Ekonomisk ramavvikelse (mnkr)	2,8	- 40,9	-8,3
Nyttjade investeringsmedel av totalbudget (skattefinansierad)	30%	49%	47%
Nyttjade investeringsmedel av totalbudget (taxefinansierad)	68%	62%	57%
HME-index (Hållbart medarbetarengagemang)	75	75	*

* medarbetarenkäten för 2020 genomförs under hösten, resultat kommer vid årsberättelse.

Verksamhetens största utmaningar

- Uppnå ekonomi i balans, främst avseende färdtjänst och vinterväghållning.
- Hantera ökade driftkostnader och åtaganden med minskade ekonomiska förutsättningar. Tekniska nämnden har ett ökat uppdrag i tillkommande ytor som behöver medel för att skötas. Förvaltningen har räknat fram summan gällande samradda detaljplaner för år 2020, vilken är 2 520 tkr. Om summan istället gäller för genomförda exploateringar 2020 landar summan på 1 730 tkr.
- Möta klimatutmaningen och säkra ett hållbart Örebro.
- Omvandla stadsdelar med förorenad mark.
- Minska sociala klyftor och fysiska barriärer.
- Erbjud aktivitet och utbud samtidigt som ekonomin begränsar möjligheterna.
* Med samhällsservice tillägne till skolor, vårdcentraler, matbutiker och dvliskt

Nyckeltal/Bakgrundsinformation

	2018	2019	2020 DELÅR 2
Totalt antal invånare Örebro kommun	153 367	155 696	157 118
Beviljade investeringsmedel (mnkr)	768 995	903 451	1 058 856
- Varav skattefinansierad	369 645	530 808	573 563
- Varav taxefinansierad	399 350	372 643	485 293
Har aktualitetsprövning av översiktsplan gjorts innevarande mandatperiod?	Ja	Nej	Nej

Trender och deras konsekvenser för verksamheten

Demografiska förändringar

I augusti 2020 togs en reviderad befolkningsprognos fram (efter att flyttmönstret har påverkats på ett påtagligt sätt med anledning av Coronapandemin) som sträcker sig till och med år 2023. Prognosen visar en lägre befolkningsökning än tidigare år. Det är för tidigt att dra några slutsatser av förändringarna eftersom det i nuläget är svårt att utrona om de är beständiga över tid eller övergående. Örebro kommun växer fortfarande inom alla ålderskategorier, även på landsbygden där 7 av de 13 mindre tätorterna har ökat befolkningen.

Teknikutveckling

Teknik för virtuell och förstärkt verklighet ger möjlighet att visualisera stadens planerade utveckling, föra dialog och inhämta synpunkter från gentemot medborgare, aktörer och andra intressenter. Digitala verktyg som effektiviserar arbetsmoment, som till exempel möjligheter till automation av administrativa processer som kan frigöra tid för medarbetare och medföra snabbare handläggning. Användning av sensorer ger möjlighet att mäta hur staden och dess infrastruktur används. Information om att något behöver åtgärdas samlas in automatiskt och sprids till berörda.

Andra förändringar i omvärlden av betydelse för verksamheten

Coronapandemin har påverkat flera företag och branscher. Pandemins fortsatta utveckling är oklar. Konjunkturinstitutets (KI) prognos visar dock på att läget inte är så illa som befarades. Byggbranschen har inte påverkats i större omfattning, däremot kan pandemins effekter påverka hur olika branscher och företag väljer att bygga lokaler för verksamhet. Pandemin har haft en lokal påverkan men det är i nuläget ännu svårt att förutspå effekten för nämndens verksamhet.

Nödvändig samverkan för ytterligare utveckling

- Inom programområde Samhällsbyggnad och med kommunala bolagen för en effektiv samhällsbyggnadsprocess, prioriterat område investeringsprocessen.
- Region Örebro län för att nå ekonomi i balans avseende färdtjänst.
- Samverkan med civilsamhället.
- Programnämnd BoU och SoV avseende bl. a lokalförsörjningsprocess.
- Upphandlingsenheten för prioritering och förutsättningar avseende genomförande av projekt och investeringar.
- Säkra långsiktig kompetensförsörjning inom programrådets alla delar